

МАСО-МЕТРИЧНІ ПАРАМЕТРИ ТУЛУБА КОРІВ-ПЕРВІСТОК ГОЛШТИНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКИХ ЧОРНО-РЯБОЇ І ЧЕРВОНО-РЯБОЇ МОЛОЧНИХ ПОРІД В УМОВАХ МОЛОЧНОГО КОМПЛЕКСУ

М. С. Пелехатий, д.с.-г.н., професор;

Л. М. Піддубна, д.с.-г.н., доцент;

Д. М. Кучер, к.с.-г.н.;

О. А. Кочук-Яценко, к.с.-г.н.

Житомирський національний агроекологічний університет

У статті представлені результати порівняльної оцінки корів-первісток голштинської, українських чорно-рябої та червоно-рябої молочних порід за показниками екстер'єру. Встановлено, що в умовах молочного комплексу з прив'язним утриманням найкращими параметрами екстер'єру характеризуються тварини голштинської породи, показники яких наближаються до стандартів первісток канадської селекції.

Ключові слова: голштинська, українські чорно-ряба та червоно-ряба молочні породи, жива маса, екстер'єр, стандарт породи, проміри статей тулуба, індекси будови тіла.

Постановка проблеми. У вітчизняній літературі є немало інформації щодо порівняння українських чорно-рябої та червоно-рябої молочних порід в умовах традиційної системи утримання та використання за частки умовної спадковості поліпшувальної (голштинської) породи не більше 50-60 % [11, 12]. На даний час відсоток голштинської спадковості у генотипах корів українських чорно-рябої і червоно-рябої молочних порід складає 90 % і більше, що зумовлено використанням бугаїв-плідників голштинської породи з високою племінною цінністю за молочною продуктивністю [10, 14].

У більшості господарств України, які розводять українські чорно- і червоно-рябі молочні породи, умовна частка спадковості голштинів у деяких тварин переважає 93,7 %, і згідно з інструкцією з бонітування, вони вже належать до голштинської породи, одержаної шляхом вбирного схрещування.

Аналіз останніх досліджень. У сучасних умовах спостерігається децентралізація породотворювального процесу, основними фігурантами якого є орендні та приватні господарства. Він відбувається, в основному, за рахунок використання сперми бугаїв-плідників голштинської породи північно-американської та європейської селекції [11].

Одним із найстаріших методів селекції молочної худоби є оцінка будови тіла тварин. Завдяки їй заводчики створювали окремі стада і популяції тварин, що задовольняли їх виробничі та естетичні запити [2]. Сучасний селекційний процес у молочному скотарстві України характеризується інтенсивним породотворенням і подальшим удосконаленням новостворених молочних порід і типів [11, 16], він ґрунтується на поглибленій оцінці тварин за екстер'єром з добором тварин бажаного типу [1, 3, 12, 15, 17, 18]. Виходячи з цього, метою наших досліджень є вивчення ефективності використання українських чорно-рябої і червоно-рябої молочних та голштинської порід за прив'язного утримання.

Матеріали та методи досліджень. Маточне стадо ПАФ «Єрчики» формувалось шляхом завезення ремонтного молодняка з кращих племзаводів і племрепродукторів України. В останні три роки надій на середньорічну корову склав 6000 кг молока, селекційного ядра – 7000–7500 кг. На маточному поголів'ї українських чорно-рябої та червоно-рябої молочних порід використовуються бугаї-плідники голштинської породи з високим селекційним індексом за надоем (+1200–2000 кг молока). На середньорічну корову тут заготовляють 55–60 ц корм. од. за протеїнового забезпечення 95–100 г на корм. од. Тобто, умови вирощування та годівлі корів забезпечують в основному реалізацію їх генетичного потенціалу. Контроль селекційних і технологічних процесів здійснюється СУМС «ОРСЕК».

Матеріалом досліджень слугувала інформація про племінне і продуктивне використання 103 корів-первісток голштинської породи, 90 первісток української чорно-рябої молочної та 52 первісток української червоно-рябої молочної породи, а також результати власних досліджень. Живу масу тварин визначали шляхом зважування на 2-3 місяці лактації. Дослідження екстер'єру та конституції проводили взяттям 11 промірів статей тіла тварин (висота в холці, висота в крижах, глибина грудей, ширина грудей, довжина і обхват грудей, коса довжина тулуба палицею і стрічкою, коса довжина заду, ширина в клубках і кульшах) та обчисленням індексів (довгоногості, перерослості, формату, грудний, тазо-грудний, компактності, масивності, вираженості типу, округлості ребер, широкогрудості, широкогрудості). Габаритні розміри та масо-метричний коефіцієнт обраховували за Д. Т. Вінничуком [4, 5], індекс ейрисомії-лептосомії – за Н. М. Зам'ятиним [8], екстер'єрно-конституціональний індекс – за М. О. Шалімовим [19]. Статистичний аналіз даних проводили за методикою Плохинського Н. А. [13].

Результати досліджень. Обстежені корови-первістки належать до трьох порід: голштинської (частка голштинської спадковості за ін-

струкцією з бонітування більше 93,7 %), українських молочних чорно-рябої і червоно-рябої (частка голштинської спадковості – до 93,7 %), які лактували в однакових технологічних умовах упродовж 2-3 останніх років.

За масо-метричними параметрами корови-первістки обстежених порід суттєво не відрізняються (табл. 1), що пояснюється переважним впливом на українські породи голштинів, частка яких у цих порід становить понад 80 %.

Таблиця 1

Жива маса і проміри статей тулуба корів-первісток різних порід

Показники, одиниці виміру	Порода					
	голштинська (n=103)		українська чорно-ряба молочна (n=90)		українська червоно-ряба молочна (n=52)	
	M±m	Cv,%	M±m	Cv,%	M±m	Cv,%
Жива маса, кг	515,1±4,55	9,0	502,6±4,41	8,3	514,2±7,27	10,2
Проміри, см :						
висота в холці	132,0±0,40	3,1	131,5±0,48	3,5	130,8±0,49	2,7
висота в крижах	136,9±0,46	3,4	135,8±0,45	3,1	136,4±0,59	3,1
глибина грудей	71,0±0,37	5,3	70,7±0,45	6,1	70,4±0,63	6,4
ширина грудей	49,0±0,41	8,5	49,1±0,45	8,5	49,1±0,57	8,4
довжина грудей	77,3±0,45	6,0	76,4±0,52	6,4	76,8±0,75	7,1
обхват грудей	190,8±0,93	4,9	187,0±1,08	5,5	189,8±1,46	5,5
коса довжина тулуба палицею	155,1±0,97	6,3	156,5±0,96	5,8	155,1±1,20	5,6
коса довжина тулуба стрічкою	162,0±0,99	6,2	163,7±1,03	5,9	162,7±1,15	5,1
коса довжина заду	49,7±0,38	7,7	49,1±0,51	9,8	49,9±0,44	6,4
ширина в клубках	50,3±0,24	4,8	50,6±0,31	5,9	50,8±0,41	5,8
ширина в кульшах	46,4±0,27	5,9	46,5±0,31	6,3	47,5±0,40	6,1

Корови-первістки різних порід за живою масою та промірами тулуба суттєво не відрізняються між собою, що пояснюється високою часткою у тварин новостворених українських порід спадковості поліпшувальної голштинської породи. Так, середня жива маса корів-первісток обстежених порід коливалась в межах 502,6–515,1 кг, висота в холці – 130,8–132,0 см, в крижах – 135,8–136,9 см, обхват грудей – 187,0–190,8 см, коса довжина тулуба палицею – 155,1–156,5 см, ширина в клубках – 50,3–50,8 см.

Із 36 порівнянь живої маси і промірів тулуба різниця достовірною (P<0,05–0,01) виявилася лише у 3 випадках (табл. 2), що складає 8,3 % від усіх порівнянь.

За промірами, що характеризують розвиток

грудної клітини, спостерігається певна міжпородна різниця. Так корови-первістки голштинської породи відрізняються досить глибокими грудьми, переважають тварин українських молочних порід за довжиною грудей (на 0,9 та 0,5 см), за обхватом (на 3,8 та 0,9 см) при недостовірній різниці (P>0,05).

Така стабільність масо-метричних параметрів пояснюється високою часткою спадковості голштинської породи у генотипах українських чорно-рябої і червоно-рябої молочних порід, яка значно перевищує передбачені стандарти. Ця стабільність характеризується також наблизеними у межах порід середніми показниками коефіцієнтів варіації масо-метричних параметрів, які коливаються від 5,9 (голштинська порода) до 6,3% (українська чорно-ряба молочна порода).

Таблиця 2

Достовірність різниці між коровами-первістками різних порід за масо-метричними параметрами

Показники, одиниці виміру	Різниця між породами					
	голштинська – УЧР		голштинська – УЧеР		УЧР – УЧеР	
	d±md	td	d±md	td	d±md	td
Число ступенів свободи	191		153		140	
Жива маса, кг	+12,5 ±6,33	1,98*	+0,9 ±8,57	0,11	-11,6 ±8,50	1,37
Проміри, см :						
висота в холці	+0,5 ±0,62	0,82	+1,2 ±0,63	1,93	+0,7 ±0,69	1,03
висота в крижах	+1,1 ±0,64	1,77	+0,4 ±0,74	0,60	-0,7 ±0,74	0,93
глибина грудей	+0,4 ±0,58	0,65	+0,6 ±0,73	0,83	+0,2 ±0,77	0,29
ширина грудей	-0,1 ±0,60	0,19	-0,1 ±0,70	0,16	0,0 ±0,72	0,00
довжина грудей	+0,9 ±0,69	1,37	+0,5 ±0,88	0,56	-0,4 ±0,91	0,50
обхват грудей	+3,8 ±1,42	2,67*	+0,9 ±1,73	0,55	-2,8 ±1,81	1,58
коса довжина тулуба палицею	-1,4 ±1,36	1,03	-0,1 ±1,54	0,01	+1,4 ±1,54	0,90
коса довжина тулуба стрічкою	-1,7 ±1,42	1,24	-0,7 ±1,52	0,49	+1,0 ±1,54	0,66
коса довжина заду	+0,6 ±0,63	0,94	-0,2 ±0,58	0,35	-0,8 ±0,67	1,19
ширина в клубках	-0,2 ±0,39	0,60	-0,5 ±0,48	1,00	-0,2 ±0,52	0,47
ширина в кульшах	-0,1 ±0,41	0,23	-1,1 ±0,48	2,20*	-0,9 ±0,50	1,92

Аналогічна стабільність, яка зумовлена тим же фактором, спостерігається також за індексами

будови тіла та спеціальними індексами тварин різних порід (табл. 3).

Індекси будови тіла та спеціальні індекси різних порід

Показники, одиниці виміру	Порода					
	голштинська (n=103)		українська чорно-ряба молочна (n=90)		українська червоно-ряба молочна (n=52)	
	M±m	Cv,%	M±m	Cv,%	M±m	Cv,%
Індекси, %						
довгоногості	46,1±0,29	6,3	46,2±0,34	6,9	46,1±0,48	7,5
перерослості	103,7±0,24	2,4	103,3±0,32	3,0	104,4±0,42	2,9
формату	117,6±0,78	6,8	119,1±0,73	5,8	118,7±0,95	5,8
грудний	69,1±0,53	7,9	69,6±0,56	7,7	69,9±0,84	8,6
тазо-грудний	97,6±0,89	9,3	97,5±1,04	10,1	96,8±1,02	7,6
компактності	123,5±0,96	7,9	120,0±1,10	8,7	122,8±1,34	7,8
масивності	144,7±0,83	5,9	142,4±0,98	6,5	145,3±1,18	5,9
вираженості типу	24,9±0,26	10,8	24,7±0,27	10,5	25,0±0,37	10,6
округлості ребер	134,6±0,93	7,0	132,8±1,19	8,5	135,3±1,66	8,8
широкогрудості	37,2±0,33	9,0	37,4±0,32	8,0	37,6±0,43	8,2
глибокогрудості	53,9±0,29	5,4	53,8±0,34	5,9	53,9±0,48	6,4
Габаритні розміри	477,8±1,45	3,1	474,9±1,49	3,0	475,7±2,08	3,2
Масо-метричний коефіцієнт (ММК)	107,7±0,71	6,6	105,7±0,70	6,3	107,9±1,17	7,8
Індекс ейрисомії-лептосомії (ІЕЛ)	289,7±1,88	6,6	289,5±1,79	5,9	287,1±2,84	7,1
Екстер'єрно-конституційний індекс (ЕКІ)	1,23±0,02	13,8	1,23±0,02	15,7	1,19±0,03	15,1

Так, індекс довгоногості тварин різних порід варіює в межах 46,1–46,2%; грудний 69,1–69,9; компактності 120–123,5; вираженості типу 24,7–25,0; широкогрудості 37,2–37,6; глибокогрудості 53,8–53,9; індекс ейрисомії-лептосомії 287,1–289,7; екстер'єрно-конституційний індекс 1,19–1,23. За індексами будови тіла та спеціальними індексами достовірна різниця ($P<0,05$) виявилася лише у трьох випадках із 45, що складає 6,7% (табл. 4).

Це переконливо підтверджує переважний вплив на українські чорно-рябу і червоно-рябу молочні породи спадковості голштинської породи. Цей аргумент підтверджується також середньою мінливістю індексів ($Cv=7,2-7,5\%$) у межах об-

стежених порід.

Сучасний стан розвитку молочного скотарства спрямований на подальше підвищення продуктивності тварин за інтенсивного їх використання в умовах індустріалізації галузі. Прискорення процесу підвищення потенціалу молочної продуктивності значною мірою пов'язане з більш ефективним використанням світових генетичних ресурсів, в основному, голштинської породи [6, 9], яка відома у всьому світі як високопродуктивна і з відмінним екстер'єрним типом порода великої рогатої худоби. Голштинській породі належать всі світові рекорди за добовими, річними та прижиттєвими надоями.

Таблиця 4

Достовірність різниці між коровами-первістками різних порід за індексами будови тіла та спеціальними індексами

Показники, одиниці виміру	Різниця між породами					
	голштинська – УЧР		голштинська – УЧєР		УЧР – УЧєР	
	d±md	td	d±md	td	d±md	td
Число ступенів свободи	191		153		140	
Індекси, %						
довгоногості	-0,1 ±0,44	0,18	+0,03 ±0,56	0,06	+0,1±0,58	0,19
перерослості	+0,4 ±0,40	1,04	-0,6 ±0,48	1,32	-1,1 ±0,52	2,01*
формату	-1,5 ±1,07	1,41	-1,1 ±1,23	0,87	+0,4 ±1,20	0,36
грудний	-0,5 ±0,77	0,71	-0,8 ±0,99	0,85	-0,3 ±1,01	0,30
тазо-грудний	+0,1 ±1,37	0,08	+0,7 ±1,35	0,58	+0,7 ±1,45	0,46
компактності	+3,5 ±1,45	2,43*	+0,7 ±1,64	0,44	-2,8 ±1,73	1,63
масивності	+2,3 ±1,29	1,78	-0,5 ±1,44	0,39	-2,8 ±1,53	1,86
вираженості типу	+0,2 ±0,38	0,49	-0,04 ±0,45	0,08	-0,2 ±0,46	0,49
округлості ребер	+1,8 ±1,51	1,20	-0,7 ±1,89	0,37	-2,5 ±2,04	1,23
широкогрудості	-0,2 ±0,45	0,45	-0,4 ±0,53	0,76	-0,20 ±0,53	0,39
глибокогрудості	+0,1 ±0,44	0,18	-0,03 ±0,55	0,06	-0,11 ±0,58	0,19
Габаритні розміри	+2,9 ±2,08	1,40	+2,1 ±2,53	0,85	-0,76 ±2,56	0,30
ММК	+1,9 ±0,99	1,97*	-0,2 ±1,36	0,19	-2,2 ±1,36	1,63
ІЕЛ	+0,2 ±2,59	0,08	+2,6 ±3,40	0,76	+2,4 ±3,35	0,71
ЕКІ	+0,03 ±0,026	1,28	-0,01 ±0,031	0,19	-0,04 ±0,03	1,19

Оскільки на українських чорно-рябій та червоно-рябій молочних породах і надалі викори-

стовують чистопородних голштинських бугаїв-плідників, нами було проведено порівняння по-

Таблиця 5

Відхилення корів-первісток від стандарту голштинської породи за основними промірами статей тіла

Показники, одиниці виміру	Стандарт голштинської породи	Відхилення від стандарту породи		
		Голштинська	УЧР	УЧЕР
Проміри, см :				
висота в холці	138	-6,0	-6,5	-7,2
глибина грудей	75	-4,0	-4,3	-4,6
ширина грудей	48	+1,0	+1,1	+1,1
обхват грудей	189	+1,8	-2,0	+0,8
коса довжина тулуба палицею	155	+0,1	+1,5	+0,1
ширина в клубках	50	+0,3	+0,6	+0,8
У середньому	—	-1,1	-1,6	-1,5

Встановлено, що первістки голштинської та української червоно-рябої молочної порід переважають стандарт за 4-ма промірами із 6-ти (за шириною та обхватом грудей, косою довжиною тулуба та шириною у клубках), а тварини української чорно-рябої молочної породи – лише за 3-ма. В цілому із наявних молочних порід найбільше наближаються до стандарту голштинської породи

показники корів голштинської породи української селекції (різниця склала в середньому 1,1 см).

Що стосується індексів та спеціальних індексів, то слід відмітити, що тварини голштинської та української червоно-рябої молочної породи мають деяку перевагу над чорно-рябими ровесницями за індексами та дещо переважають стандарт голштинської породи (табл. 6).

Таблиця 6

Відхилення корів-первісток від стандарту голштинської породи за індексами та спеціальними індексами

Показники, одиниці виміру	Стандарт голштинської породи	Відхилення від стандарту породи		
		Голштинська	УЧР	УЧЕР
Індекси, %				
довгоногості	45,7	+0,4	+0,5	+0,4
формату	112	+5,6	+7,1	+6,7
грудний	64	+5,1	+5,6	+5,9
тазо-грудний	96	+1,6	+1,5	+0,8
компактності	122	+1,5	-2,0	+0,8
масивності	137	+7,7	+5,4	+8,3
вираженості типу	24,3	+0,6	+0,4	+0,7
округлості ребер	126	+8,6	+6,8	+9,3
широкогрудості	34,8	+2,4	+2,6	+2,8
глибокогрудості	54,3	-0,4	-0,5	-0,4
Габаритні розміри	482	-4,2	-7,1	-6,3
Індекс ейрисомії-лептосомії	299	-9,3	-9,5	-11,9
У середньому	—	+1,6	+0,9	+1,4

Для детального аналізу екстер'єру за промірами застосовують графічний метод порівняння та оцінки тварин шляхом побудови

екстер'єрного профілю, який наведено на рисунках 1 та 2.

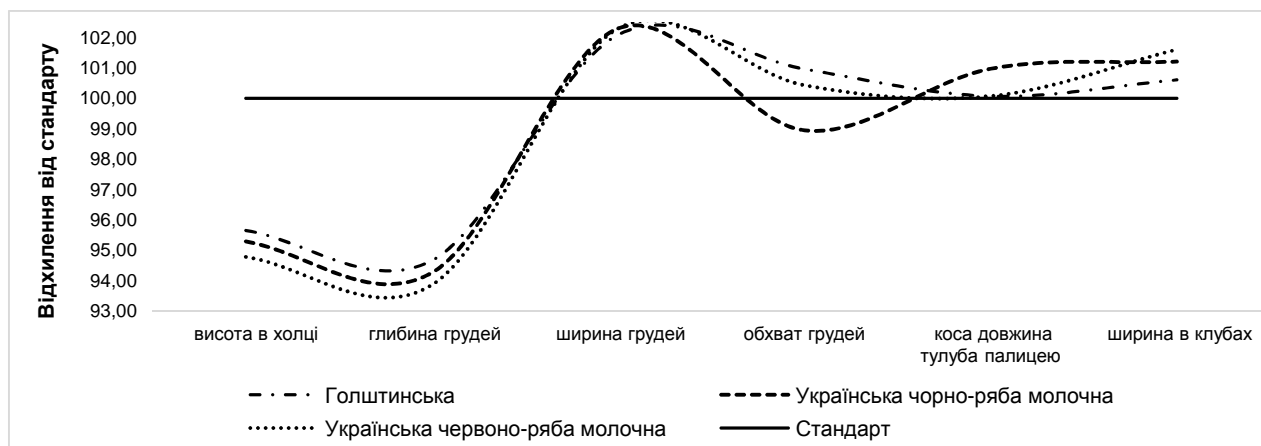

Рис. 1. Екстер'єрний профіль за промірами будови тіла корів-первісток різних порід (порівняння з стандартом голштинської породи)

Рис. 2. Екстер'єрний профіль за індексами будови тіла корів-первісток різних порід (порівняння з стандартом голштинської породи)

Дані, наведені на рисунку, свідчать про те, що первістки усіх порід поступаються стандарту за висотою в холці та глибиною грудей. Проте наші дослідження показали, що тварини усіх порід агрофірми відрізняються за розвитком передньої частини тулуба, особливо ширини грудей. Слід відмітити, що корови-первістки української чорно-рябої молочної породи також поступаються стандарту за обхватом грудей.

Первістки усіх порід відносяться до молочного типу. Але за величиною індексів виявлена деяка перевага голштинських та червоно-рябих корів-первісток – вони переважають стандарт голштинської породи за 9-ма індексами із 12-ти, а ровесниці української чорно-рябої молочної породи за 8-ма із 12-ти.

Проведені дослідження дозволили виявити деяку перевагу голштинських корів-первісток над ровесницями українських молочних порід за показниками екстер'єру, що свідчить про добру розвиненість їхнього тіла, а також підтверджує дещо вищу їхню молочну продуктивність.

Висновки

1. Корови-первістки досліджуваних порід ПАФ «Єрчики» за масо-метричними показниками суттєво не відрізняються між собою, що пояснюється високою умовною часткою спадковості поліпшувальної голштинської породи у первісток українських молочних порід і свідчить про поступове перетворення останніх у голштинську породу української селекції.

2. Разом з тим, виведені українські молочні породи і голштинська, яка отримана шляхом вбирного схрещування, дещо відрізняються за екстер'єром та конкурентоспроможністю. Дещо кра-

щою за проявом екстер'єрного типу є голштинська порода. Тварини даної породи достовірно переважають ровесниць української чорно-рябої молочної породи за живою масою і обхватом грудей (на 12,5 кг і 3,8 см відповідно), проте достовірно поступаються первісткам української червоно-рябої молочної породи за шириною у кульшах (1,1 см).

3. За індексами будови тіла та спеціальними індексами достовірна різниця ($P < 0,05$) виявилася лише у трьох випадках із 45, що складає 6,7 %. Це переконливо підтверджує переважний вплив на українські чорно-рябу і червоно-рябу молочні породи спадковості голштинської породи. Цей аргумент підтверджується також середньою мінливістю індексів ($Cv = 7,2-7,5\%$) в межах обстежених порід. Тобто, тварини двох досліджуваних вітчизняних порід все більше наближаються за екстер'єрним типом до голштинської породи.

4. Тварини українських чорно-рябої і червоно-рябої молочних та голштинської порід були дещо нижчими і мали мілкіший тупуб порівняно з канадським стандартом. Найбільш наближеними до стандарту породи виявилися корови голштинської породи. Тобто, тварини порід вітчизняної селекції мають молочний тип, який не повністю характерний для голштинів канадської селекції і зберігають особливості у будові тіла, які характерні для вихідних материнських порід

5. У даний час умовна частка спадковості голштинської породи в українських чорно-рябої і червоно-рябої молочних порід підвищується, тому що спостерігається інтенсивна «голштинізація», зупинити яку неможливо через відсутність бугаїв-плідників бажаних кінцевих генотипів та їх оцінки за якістю нащадків.

Список використаної літератури:

1. Айсанов, З. Определение производственных типов коров молочных и комбинированных пород / З. Айсанов // Молочное и мясное скотоводство. – 2008. – № 3. – С. 20–21.
2. Антоненко, В. І. Лінійна оцінка молочної худоби / В. І. Антоненко // Вісн. аграр. науки. – 1998. – № 8. – С. 36–38.
3. Методика лінійної класифікації корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом /

- Л. М. Хмельничий, В. І. Ладика, Ю. П. Полупан, А. М. Салогуб. – Суми: ВВП “Мрія-1” ТОВ, 2008. – 28 с.
4. Винничук, Д. Т. Экстерьерный тип и продуктивность коров / Д. Т. Винничук, П. Д. Максимов, В. П. Коваленко. – К., 1994. – 36 с.
 5. Вінничук, Д. Т. Шляхи створення високопродуктивного молочного стада / Д. Т. Вінничук, П. М. Мережко. – К.: Урожай, 1991. – 240 с.
 6. Гавриленко, М. Білковомолочність – важливий показник молочної продуктивності корів / М. Гавриленко // Тваринництво України.– 2002.– № 11.– С.15-17.
 7. Денисюк, О. Породне вдосконалення – за екстер’єром / О. Денисюк // Тваринництво України. – 2006. – №11/12. – С. 11–13.
 8. Замятин, Н. М. Развитие двух основных конституциональных типов животных / Н. М. Замятин // Тр. Новосибир. с.-х. ин-та. – 1946. – Вып.7. – С. 50–52.
 9. Зубець, М. В. Використання кращого світового генофонду / М. В. Зубець // Тваринництво України. – 1997. – № 8. – С. 14–15.
 - 10.Єфіменко, М. Перспективи розвитку української чорно-рябої молочної породи / М. Єфіменко М., Б. Подоба, Р. Братушка // Тваринництво України. – 2014. – № 5. – С. 10–14.
 - 11.Пелехатий, М. С. Племінний підбір у відкритій популяції молочної породи / М. С. Пелехатий, Л. М. Піддубна, Д. М. Кучер // Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва : зб. наук. праць Білоцерк. держ. аграр. ун-ту. – 2012. – Вип. 7 (90). – С. 94–98.
 - 12.Пелехатий, М. С. Оцінка молочної продуктивності за екстер’єром / М. С. Пелехатий, О. А. Кочук-Ященко // Тваринництво України. – 2014. – № 11.– С. 5–9.
 - 13.Плохинский, Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинский. – М. : Колос, 1969. – 256 с.
 - 14.Хмельничий, Л. М. Оцінка реалізації племінної цінності бугаїв-плідників на поголів’ї корів українських чорно- та червоно-рябої молочних порід // Л. М. Хмельничий, А. М. Салогуб, В. В. Вечорка, Є. А. Самохіна // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Тваринництво». – 2015. – Вип. 6 (28). – С. 13-19.
 - 15.Хмельничий, Л. М. Лінійна оцінка бугаїв-плідників голштинської та українськоїчорно-рябої молочної порід за екстер’єрним типом їхніх дочок / Л. М. Хмельничий, В. І. Ладика, А. П. Шевченко // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Тваринництво». – 2015. – Вип. 2 (27). – С. 3-8.
 - 16.Хмельничий, Л. М. Удосконалення стада з розведення української червоно-рябої молочної породи за показниками довічної продуктивності / Л. М. Хмельничий, В. П. Лобода // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Тваринництво». – 2014. – Вип. 2/1 (24). – С. 91-97.
 - 17.Хмельничий, Л. М. Бажаний тип як критерій добору корів молочної худоби за екстер’єром / Л. М. Хмельничий // Вісник Сумського НАУ / Наук. журнал. Серія “Тваринництво” – Суми. – 2010. – Вип. 10 (18). – С. 137-149.
 - 18.Хмельничий, Л. М. Особливості екстер’єрного типу корів українських червоно- та чорно-рябої молочних порід / Л. М. Хмельничий, В. В. Вечорка // Таврійський науковий вісник. – Херсон, 2015. – Вип. 90. – С. 161-166.
 - 19.Шалімов, М. О. Теоретичні і практичні аспекти формування конституції червоних порід худоби : автореф. дис. на здобуття вч. ступеня д-ра с.-г. наук : спец. 06.02.01 «Розведення та селекція тварин» / М. О. Шалімов. – Харків: ІТ УААН, 1996. – 40 с.

References:

1. Ajsanov Z. Opredelenie proizvodstvennyh tipov korov molochnyh i kombinirovanyh porod / Z. Ajsanov // Molochnoe i mjasnoe skotovodstvo. – 2008. – № 3. – S. 20–21.
2. Antonenko V. I. Liniyna otsinka molochnoyi khudoby / V. I. Antonenko // Visn. ahrar. nauky. – 1998. – 8. – S. 36–38.
3. Khmel'nychyu, L. M., V. I. Ladyka, Yu. P. Polupan, and A. M. Salohub. 2008. Metodyka liniynoyi klasyfikatsiyi koriv molochnykh i molochno-m'yasnykh porid za typom – The method of linear classification Dairy cows and Dairy-beef breeds by type. Sumy, “Mriya – 1”, 28 (in Ukrainian).
4. Vinnichuk D. T. Jekster'ernyj tip i produktivnost' korov / D. T. Vinnichuk, P. D. Maksimov, V. P. Kovalenko. – K., 1994. – 36 s.
5. Vinnychuk D. T. Shlyakhy stvorennya vysokoproduktyvnoho molochnoho stada / D. T. Vinnychuk, P. M. Merezko. – K.: Urozhay, 1991. – 240 s.
6. Havrylenko M. Bilkovomolochnist' – vazhlyvy pokaznyk molochnoyi produktyvnosti koriv / M. Havrylenko // Tvarynystvo Ukrayiny.– 2002.– 11.– S.15-17.
7. Denysyuk O. Porodne vdoskonalennya – za ekster"yerom / O. Denysyuk // Tvarynystvo Ukrayiny. – 2006. – 11/12. – S. 11–13.
8. Zamjatin N. M. Razvitie dvuh osnovnyh konstitucional'nyh tipov zhivotnyh / N. M. Zamjatin // Tr. Novosib. s.-h. in-ta. – 1946. – Vip.7. – S. 50–52.
9. Zubets' M. V. Vykorystannya krashchoho svitovoho henofondu / M. V. Zubets' // Tvarynystvo

Ukrayiny. – 1997. – 8. – S. 14–15.

10. Efimenko M. Perspektivi rozvitku ukrains'koi chorno-rjaboi molochnoi porodi / M. Efimenko M., B. Podoba, R. Bratushka // Tvarinnictvo Ukraïni. – 2014. – № 5. – S. 10–14.

11. Pelekhatty M. S. Plemenny pidbir u vidkrytyi populyatsiyi molochnoi porody / M. S. Pelekhatty, L. M. Pidubna, D. M. Kucher // Tekhnolohiya vyrobnystva i pererobky produktsiyi tvarynnystva : zb. nauk. prats' Bilotserk. derzh. ahrar. un-tu. – 2012. – Vyp. 7 (90). – S. 94–98.

12. Pelekhatty M. S. Otsinka molochnoi produktyvnosti za ekster"yerom / M. S. Pelekhatty, O. A. Kochuk-Yashchenko // Tvarynnystvo Ukrayiny. – 2014. – 11. – S. 5–9.

13. Plohinskij N. A. Rukovodstvo po biometrii dlja zootehnikov / N. A. Plohinskij. – M. : Kolos, 1969. – 256 s.

14. Khmel'nychy, L. M., A. M. Salohub, V. V. Vechorka, and Ye. A. Samokhina. 2015. Otsinka realizatsiyi plemynnoi tsinnosti buhayiv-plidnykiv na poholiv"yi koriv ukrayins'kykh chorno- ta chervono-ryaboyi molochnykh porid – Evaluation of breeding value of sires and its implementation on the number of cows Ukrainian Black - and Red-White Dairy breeds. *Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Seriya «Tvarynnystvo» – Bulletin of Sumy National Agrarian University, series of «Animal Husbandry»*. 6(28):13–19 (in Ukrainian).

15. Khmel'nychy, L. M., V. I. Ladyka, and A. P. Shevchenko. 2015. Liniyna otsinka buhayiv-plidnykiv holshtyns'koyi ta ukrayins'koyi chorno-ryaboyi molochnoi porid za ekster"yernym typom yikhnykh dochok – Linear assessment bull-Holstein sires and Ukrainian Black-and-White Dairy breeds for the exterior type their daughters. *Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Seriya «Tvarynnystvo» – Bulletin of Sumy National Agrarian University, series of «Animal Husbandry»*. 2(27):3–8 (in Ukrainian).

16. Khmel'nychy, L. M., and V. P. Loboda. 2014. Udoskonalennya stada z rozvedennya ukrayins'koyi chervono-ryaboyi molochnoi porody za pokaznykamy dovichnoi produktyvnosti – Improvement of the herd for the breeding of Ukrainian Red-and-White Dairy breed on indicators of lifetime productivity. *Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Seriya «Tvarynnystvo» – Bulletin of Sumy National Agrarian University, series of «Animal Husbandry»* – 2/1 (24):91–97 (in Ukrainian).

17. Khmel'nychy, L. M. 2010. Bazhanny typ yak kryteriy doboru koriv molochnoi khudoby za ekster"yerom – The desired type as a criterion for the selection of cows Dairy cattle on the exterior. *Visnyk Sums'koho NAU. Nauk. zhurnal. Seriya «Tvarynnystvo» – Sumy – Bulletin of Sumy NAU. The scientific journal, series of «Animal Husbandry» – Sumy*. 10(18):137–149 (in Ukrainian).

18. Khmel'nychy, L. M., and V. V. Vechorka. 2015. Osoblyvosti ekster"yernoho typu koriv ukrayins'kykh chervono - ta chorno-ryaboyi molochnykh porid – Features of exterior type cows of Ukrainian Red and Black-and-White Dairy breeds. *Tavriys'kyi naukovyy visnyk. Kherson – Tavria Scientific Bulletin. Kherson*. 90:161–166 (in Ukrainian).

19. Shalimov M. O. Teoretychni i praktychni aspekty formuvannya konstytutsiyi chervonykh porid khudoby : avtoref. dys. na zdobuttya vch. stupenya d-ra s.-h. nauk: spets. 06.02.01 «Rozvedennya ta selektsiya tvaryn» / M. O. Shalimov. – Kharkiv: IT UAAN, 1996. – 40 s.

Пелехатый, Н.С., Поддубная, Л.М., Кучер, Д.Н., Кочук-Ященко, А.А. МАСО-МЕТРИЧЕСКИЕ ПАРАМЕТРЫ ТУЛОВИЩА КОРОВ-ПЕРВОТЕЛОК ГОЛШТИНСКОЙ И УКРАИНСКИХ ЧЕРНО-ПЕСТРОЙ И КРАСНО-ПЕСТРОЙ МОЛОЧНЫХ ПОРОД В УСЛОВИЯХ МОЛОЧНОГО КОМПЛЕКСА

В статье представлены результаты сравнительной оценки коров-первотелок голштинской, украинских черно-пестрой и красно-пестрой молочных пород по показателям экстерьера. Установлено, что в условиях молочного комплекса с привязным содержанием, лучшими параметрами экстерьера характеризуются животные голштинской породы, показатели которых приближаются к стандартам первотелок канадской селекции.

Ключевые слова: голштинская, украинские черно-пестрая и красно-пестрая молочные породы, живая масса, экстерьер, стандарт породы, промеры статей тела, индексы телосложения.

Pelekhatty, N., Pidubna, L., Kucher, D., Kochuk-Yashchenko A. THE BODY WEIGHT AND THE METRIC PARAMETERS OF FIRST-CALF COWS OF HOLSTEIN, UKRAINIAN BLACK-AND-WHITE AND RED-AND-WHITE DAIRY BREEDS IN THE DAIRY COMPLEX

This article has presented the results of a comparative evaluation of first-calf cows of Holstein, Ukrainian Black-And-White And Red-And-Whitedairy breeds of the exterior parameters. It was found that the best exterior parameters had animals of Holstein breed of Ukrainian selection, which indicators are approaching to standards of cows of the Canadian selection.

Key words: Holstein, Ukrainian Black-and-White and Red-and-White dairy breeds, body weight, exterior, breed standard, body measurements, indexes.

Дата надходження до редакції: 30.09.2016 р.

Рецензенти: доктор с.-г. наук, професор І. М. Савчук;

доктор с.-г. наук, доцент Р. В. Ставецька.